de Jacobsladder

Kwartaaluitgave van de Stichting tot Behoud van het Cultureel Erfgoed van Jacobswoude, onder redactie van de Historische Vereniging O.C. van Hemessen

2016

de Jacobsladder

Bij de voorplaat
Naar de kerk', aquarel van Hendrik Johannes Weissenbruch . Meer hierover op pag. 2

36e jaargang nr. 2, april, mei, juni 2016

Erelid
- *D. Brouwer de Koning, oud-burgemeester van Jacobswoude*
- *C. Karmelk, oud-penningmeester van de vereniging (2012†)*

Voorzitter
- *Ben Beukenholdt, Thuisweide 30, 2481 BK Woubrugge, telefoon 0172-519247, e-mail benbeukenholdt@hotmail.com*

Secretaris
- *Anneke Zwarst*
  Van Eeghenstraat 40, 2481 XS Woubrugge
  telefoon 0172-518186 e-mail: a.h.zwarst@ziggo.nl

Penningmeester
- *Frits Rohling, Theo Bosmanlaan 17, 2355 DA Hoogmade, telefoon 071-5018645, e-mail tjerkhiddes@kpnplanet.nl*

Bestuursleden
- *Thea Kok-Lansbergen*
- *Peter de Lange*
- *Ed Molenaar*
- *Arjen Schreuder*

Redactie
- *Thea Kok-Lansbergen (eindredactie)*
  Emmalaan 74
  2481 BB Woubrugge
  telefoon 0172-518 585
  e-mail: thea.lansbergen@ziggo.nl
- *Arjen Schreuder*
- *Anneke Zwarst*

Basisvormgeving en opmaak
Blikveld, Zandvoort

Aan dit nummer werkten mee
Pim Laarmans
Rietje Meijer
Frits Rohling
René van Tienhoven
Frans Witteman

Foto's en illustraties
Archief Rietje Meijer
Archief Vrouwen van Nu
Hans Bax
Thea Kok-Lansbergen
Bep v.d. Laan
Hugo Tander
Frans Witteman

Fotobewerking
Hugo Tander

www.hemessen.nl

•••••

Op tijd opzeggen!
Wilt u – om wat voor reden dan ook – uw lidmaatschap van de Historische Vereniging niet verlengen, vergeet dan niet dit tijdig (vóór 1 december) schriftelijk te melden aan onze penningmeester: Frits Rohling, Theo Bosmanlaan 17, 2355 DA Hoogmade, e-mail: tjerkhiddes@kpnplanet.nl.

Lidmaatschap
Wilt u onze Historische Vereniging steunen en de Jacobsladder voortaan elk kwartaal thuis ontvangen? Bel, schrijf of mail dan naar onze secretaris, Anneke Zwarst, a.h.zwarst@ziggo.nl (Zie onze site www.hemessen.nl) De contributie bedraagt € 15,- per jaar en € 20,- voor hen die dit blad per post ontvangen. Te voldoen na ontvangst van de nota op de rekening bij de Regiobank, nummer NL28 RBRB 0850 0174 16 t.n.v. de Penningmeester van de Historische Vereniging 'Otto Cornelis van Hemessen'.

De Jacobsladder is een uitgave van de Stichting tot Behoud van het Cultureel Erfgoed van Jacobswoude.

ISSN 0168-1079
© Historische Vereniging 'Otto Cornelis van Hemessen'. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Van de voorzitter

De zon schijnt weer lekker en de voorbereidingen voor dit nummer zijn bijna rond. Dit voorwoord nog en dan kan alles naar de drukker. Het is weer een mooi blad geworden; u zult het zelf ervaren.
Lees bijvoorbeeld het interview met Jan Noordam, al vele jaren een van de rondbrengers van onze Jacobsladder. De moeite waard, vind ik.
Verder een bijzonder verhaal van onze Hoogmadenaar, Frans Witteman.
Ook interessant lijkt me de Nostalgische terugblik op Woubrugge en Hoogmade.

U zult het niet geloven, maar we zijn weer bezig met het organiseren van een excursie. Misschien wilt u de datum alvast noteren, 24 september 2016. Die is al vastgelegd!

Onze Algemene Ledenvergadering , daar weet u alles van. Donderdag 2 juni a.s.

Pim Laarmans is druk doende met het organiseren van een Cursus Genealogie.
Verderop wordt er wat uitgebreider bij stilgestaan.

Veel leesplezier en een mooie groet,

Ben Beukenholdt

Voor uw agenda

Zaterdag 24 september organiseren wij bij voldoende belangstelling weer een excursie. Binnenkort hoort u er meer over. Zet u de datum alvast in uw agenda?

Braderie Open Dag Waterrecreatie

Op zaterdag18 juni 2016 is het weer zover. Voor de 27e keer vindt in Woubrugge de Open Dag Waterrecreatie plaats met allerlei activiteiten, waaronder als vast element de braderie. Ook wij hebben weer een kraam gehuurd (voor de bakker aan de Comriekade) waar de ansichtkaarten over Woubrugge en Hoogmade van Jan Stigter te zien en te koop zijn, en waar u ook de door de vereniging uitgebrachte boeken kunt kopen. Uiteraard liggen er folders om je als lid aan te melden. In uw omgeving zijn er vast wel mensen die nog geen lid zijn en dat wel willen worden.

INHOUD

Interview Jan Noordam 4
Woubrugse Vrouwen vieren feest 6
Jeugdige slachtoffers van het water 9
Cursus Genealogie voor beginners 12
Schenking aan het museum 13
Nostalgische terugblik 14
Woubrugge Toen en Nu 16

Rectificatie nr. 1

Pagina 13
Dit had het onderschrift bij de tekening moeten zijn: Situatieschets van de dijkdoorbraak in 1788. Het middelste gat toont de plek van de dijkdoorbraak. Het linker gat is geen dijkdoorbraak, maar bewust gemaakt om materiaal aan te kunnen voeren voor de aanleg van de nieuwe inlaagdijk. (Naar een tekening van J. Lunenburg, 1983) De gemarkeerde molens vormen de molenviergang die tot 1888 langs de Zwetweg stond.
Tekeningen uit 'Polder Vierambacht' van Hans v.d. Wereld. <

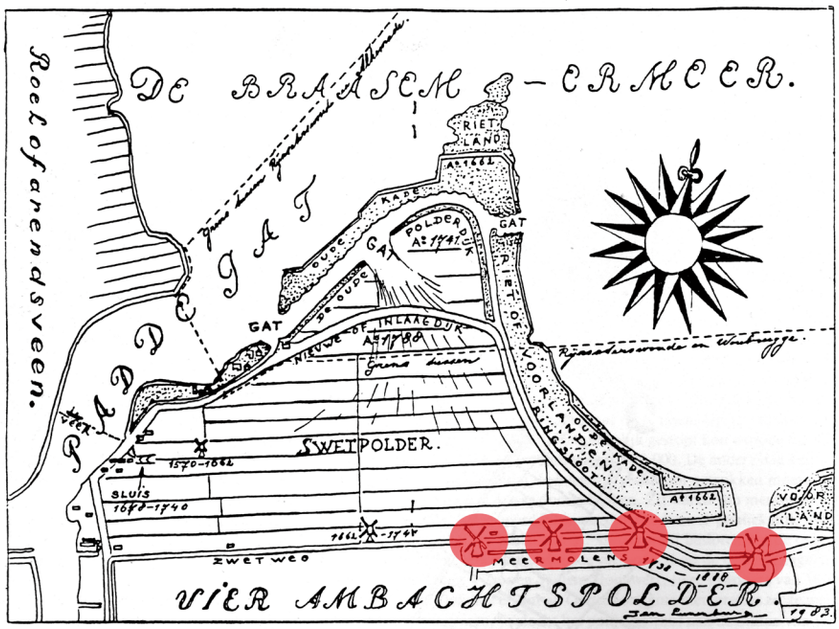

Van Ginkel vertelt over de ontdekking van, en het onderzoek naar, menselijke resten die bij opgravingen worden aangetroffen, van de Steentijd tot de Bataafse Republiek.
Skeletten, gecremeerde botresten, de vormen van graven en de voorwerpen in die graven laten zien hoe men vroeger leefde en stierf, hoe men begraven werd en wat de nabestaanden zich van de dood en het hiernamaals voorstelden. Geen twee begrafenissen waren gelijk, net zo min als twee mensenlevens gelijk zijn. Negenduizend jaar geschiedenis van onze provincie worden geïllustreerd aan de hand van twintig begrafenissen van mannen, vrouwen en kinderen.
Evert van Ginkel (1955) studeerde Prehistorie in Leiden en werkt sinds 1985 als schrijver, tentoonstellingsmaker en filmer over archeologische en (cultuur) historische onderwerpen. Hij is mede-eigenaar van bureau TGV teksten en presentatie, één van de eerste zelfstandige archeologische bedrijven in Nederland. In 2009 schreef hij samen met archeoloog Leo Verhart 'Onder Onze Voeten', een dik, rijk geïllustreerd overzicht van de Nederlandse archeologie voor een breed publiek. Het werd in 2010 onderscheiden met Het Lintje van de Boekverkoper. <

Mededelingen

Algemene Ledenvergadering
In de Jacobsladder nummer 1 heeft u al het een en ander kunnen lezen over de Algemene Leden Vergadering. Ook in dit nummer vragen wij nog even aandacht voor deze activiteit die plaatsvindt op donderdag 2 juni 2016 om 20:00 uur in Café Die Twee aan de Bateweg 78 in Woubrugge.

Voor de pauze worden de gebruikelijke agendapunten behandeld en na de pauze houdt drs. Evert van Ginkel een lezing over 'De dood in archeologisch Zuid-Holland'.

Bij de voorplaat

'Naar de kerk'. Zo heet deze prachtige aquarel van de bekende Haagse School-schilder Hendrik Johannes Weissenbruch (1824-1903). De datering is onbekend, maar we schatten dat hij dit sfeervolle impressionistische tafereel van de kerkgangers in Woubrugge omstreeks 1880 heeft gemaakt.
In die tijd was Weissenbruch bevriend met de Leidse kunsthandelaar en lijstenmaker D. Sala, die beschikte over een zeilschip waarmee hij bevriende kunstenaars regelmatig meenam voor tochten

over de Zuid-Hollandse plassen. Zo ontdekten ze de schoonheid van de streek rond Noorden en Nieuwkoop, waar Weissenbruch de daarop volgende jaren veel zou werken. Ongetwijfeld is hij in die periode meerdere malen Woubrugge gepasseerd, en onder de indruk geraakt van onze, toch best wel bijzondere, dorpskerk. Weissenbruch bezocht Vincent van Gogh in 1873 en 1882 en wie weet is de eenvoudige impressionistische ambiance van 'Naar de kerk' hierdoor beïnvloed.
Volgens het Leidsch Dagblad is 'Naar de kerk' in 2001 bij het veilinghuis Sotheby's in Amsterdam verkocht aan een particuliere verzamelaar voor de somma van 20.000 gulden. De gemeente Jacobswoude wist van de mogelijkheid tot koop, maar had geen belangstelling.
In nr. 1 1995 van de Jacobsladder lieten we deze mooie aquarel al eerder zien, toen nog in zwart-wit. Nu het blad in kleur verschijnt wilden we u deze versie niet onthouden. <

Schenkingen Zolderopruiming

Zo af en toe kom je ertoe om eens te bekijken wat voor spullen je al jaren bewaard hebt op zolder of in een kast. Uiteraard zijn er zaken bij die je niet weg wilt doen, maar voor andere is een familielid of bekende, de Kringloop of het grofvuildepot de beste optie.
Met name bij een verhuizing kom je ertoe om een dergelijke beslissing te nemen. Dat overkwam ook Wim Molenkamp die van 1970 tot 1980 bij de gemeente Woubrugge werkte en in die periode meemaakte dat het oude gemeentehuis werd afgebroken en door nieuwbouw vervangen. Van die activiteit heeft hij dia's en een film gemaakt en een aantal krantenknipsels bewaard. Weer opslaan in zijn nieuwe huis leek hem geen goed idee, maar hij bedacht dat het museum er wel blij mee zou kunnen zijn. Uiteraard en vanaf deze plek hartelijk dank daarvoor!

Jan Noordam: “Eigenlijk altijd druk”

Al jaren bezorgt hij trouw ieder kwartaal onze Jacobsladder. Tijd om Jan Noordam (in oktober a.s. 80!) eens voor het voetlicht te brengen. Thea Kok sprak met hem in zijn zonnige appartement.

Jan is een van de telgen van de familie Noordam en werd geboren in de boerderij die nu bekend staat als de Aspergehof. Zijn oudere zus Christien overleed al op 5-jarige leeftijd aan leukemie, en na Jan volgden (nog een) Christien, Gerrit (†) en Riet. Op het gemengde bedrijf van vader Piet was het altijd hard werken, vertelt Jan. “We moesten al vroeg helpen met het voeren van de koeien. Na school, want mijn vader zei altijd: Je moet kennis verzamelen. En dus deed ik de lagere landbouwschool en daarna de middelbare.” Vanaf zijn 12e mocht hij de koeien ook melken. Tot zijn 25e werkte Jan in het bedrijf van zijn vader, vervolgens een aantal jaren bij een melkcontrolestation in Amsterdam. In 1967 trouwde hij met Plonie van Dolder uit de Loete, en woonde hij in Ouderkerk aan de Amstel. Dochter Ria werd daar in 1969 geboren, zoon Piet volgde een jaar later op de Boddens Hosangweg in Woubrugge, waar het gezin naartoe verhuisde omdat het Amsterdamse bedrijf werd opgeheven.

Oogsten van tarwe; Jan staat links vooraan; bovenop (met hoed) staat vader Piet.

Varkens en konijnen

Van zijn vader had Jan een stuk grond van 5 ha. gekregen en daar werd nu een schuur op gebouwd, waarin vijftig varkens werden gehouden. “Maar die schuur was veel te klein, dus de varkens gingen de deur uit”, aldus Jan. Ervoor in de plaats kwam een tuinderij – in de kas werden zonnebloemen, cyclamen en delphiniums (ridderspoor) geteeld. Toen de kas te klein werd kwam er een grotere voor in de plaats, waar Jan geholpen werd door zoon Piet. Die begon ook met het houden van konijnen (voor de slacht), maar dat was niet toegestaan. “Piet vertrok naar Friesland waar hij verder ging met de konijnen, leerde daar een meisje kennen, kocht er een huis, en werkt nu bij een varkensboer.”

Boddens Hosangweg

Samen met zijn vrouw runde Jan de kwekerij nog een aantal jaren, tot het allemaal te zwaar werd. Jan: “Gelukkig konden we de kas verhuren aan Nolina die er vervolgens drie jaar gebruik van heeft gemaakt, tot er brand ontstond. De inboedel ging verloren, maar de kas op zich was nog prima. Die hebben we toen verkocht aan Jan Noordam, een achterneef, die naar Engeland verhuisde om daar tuinder te worden.”

In 1994 werd er aan de woning waar Jan en Plonie inmiddels woonden, op nr. 65, een stuk aangebouwd, waar het stel tot 2002 voor Jans moeder zorgde. Voor zij om gezondheidsredenen naar het appartement verhuisden woonden Jan en Plonie ook nog een aantal jaren op de Emmalaan. Plonie is in 2009 overleden.

Inmiddels woont Dochter Ria met haar gezin (vijf kinderen tussen de 16 en 23 jaar) op de plek van de kassen, op nr. 65. Daar werden in het kader van de ‘Ruimte voor ruimte’-regeling twee woningen gebouwd.

Jan kweekt op het balkon van zijn appartement nog steeds allerlei bloemen.

De tijd vliegt....

Velen zullen Jan ook nog kennen uit de tijd dat hij samen met Plonie Verenigingsgebouw De Wijk beheerde (vroeger de openbare school). "Zij deed daar ook heel veel! Het was een mooie tijd, hoewel er af en toe ook wel spektakel was: ruzie met de discogangers....." Omdat Jan en Plonie niet over de benodigde horecapapieren beschikten moesten ze ermee stoppen, en werden de zaken door Albert Reumerman overgenomen.

Tegenwoordig is Jan op doordeweekse dagen voor dag en dauw al uit de veren, want tussen 5 en 7 uur bezorgt hij de ochtendkranten in Woubrugge. Vervelen doet hij zich zeker niet, want hij bezoekt regelmatig bewoners van Woudsoord, doet spelletjes met ze, "en daar is Hussons Hoek nu bijgekomen, dus ik moet mijn tijd verdelen", gaat op bezoek bij kennissen, zingt op maandagavond bij de Lofstem en donderdags in Nieuwveen. Kortom: "De tijd vliegt voorbij!"<

De Boddens Hosangweg met rechts de boerderij en links de oude schuur.

Het huis de ouders van Jan op de Boddens Hosangweg met op de achtergrond de kassen.

Woubrugse ´Vrouwen van Nu´ vieren feest

Zegt het u nog iets, ´De Plattelandsvrouwen´? Deze van oorsprong ´Nederlandse Bond van Boerinnen en andere Plattelandsvrouwen´ genoemde organisatie werd op 14 oktober 1930 opgericht. De doelstelling was ´De bevordering van de belangen in de ruimste zin van de leden van de organisatie, met speerpunten als de verbetering van de culturele, maatschappelijke, hygiënische en economische toestanden op het platteland´. Naast deze bond bestond ook de Nederlandse Vereniging van Huisvrouwen, maar, zo werd gesteld, ´De aard van het werk van het gezin van de stadsvrouw en die op het platteland is zo verschillend, de behoeften en wensen lopen vaak zo uiteen dat het niet praktisch bleek deze twee verenigingen van Nederlandse vrouwen in één bond samen te brengen.´

Het begin

In Woubrugge zag, aangespoord van mevrouw Van der Torre van het hoofdbestuur die daarvoor speciaal naar Woubrugge was afgereisd, op 11 april 1946 in Hotel Swama de Woubrugse afdeling het levenslicht. De dames Loth, Van Klaveren, De Graaf, Vroomans, Kroes en Schijf vormden het eerste Woubrugse bestuur.
Inmiddels zijn we zeventig jaar verder en gaan de leden door het leven als ´Vrouwen van Nu´. Landelijk heeft de organisatie 47.000 leden, Woubrugge telt er tachtig.
De speerpunten van de oorspronkelijke bond verschoven in de loop der tijd uiteraard wel; anno 2016 is er voornamelijk aandacht voor maatschappelijke, culturele en sportieve activiteiten.

Kerstfeest voor de ouderen

De zeventig jaar oude Woubrugse afdeling is springlevend, en Corry van der Eijk (voorzitter) en Wil Voets (al dertig jaar lid en twee keer een termijn secretaris) vertellen graag over hun activiteiten.
"Die maatschappelijke betrokkenheid", verduidelijkt Wil, "uitte zich in de eerste jaren bijvoorbeeld uit het sturen van kerstpakketjes naar onze soldaten in Indië, en het maken van kraampakketten voor vrouwen die een baby hadden gekregen. Het was net na de oorlog, en alles was schaars."
In 1946 werd ook het eerste kerstfeest voor 65-plussers georganiseerd, wat een traditie werd, tot 2008. De jaarlijkse verkoop van stroopwafels om het feest te bekostigen zal menigeen zich nog herinneren.

Het bestuur bestond destijds uit zes dames (tegenwoordig vijf). Deze foto is uit de beginperiode. Helaas weten we niet wie de

dames zijn. Weet u het?

Kerstfeest in Woudsoord. Wachten op wat komen gaat…..
Foto Bep v.d. Laan

Feestje op 3 mei

Het zeventigjarige jubileum van de Woubrugse

afdeling werd op 3 mei in Immanuel gevierd. Met koffie, thee en natuurlijk taart! Verder keek iedereen met veel plezier naar de film die werd gemaakt ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan. Er werden vier dames gehuldigd die maar liefst vijftig jaar lid waren: Annie de Horder, Geertje de Lange, Joke Slingerland en mevrouw Van Woerden. Op 9 juni is het jubileumuitje: een lunch in Akersloot, gevolgd door een boottocht door het Duizend Eilandenrijk.

Vrolijk en serieus

Er zijn in de afgelopen zeventig jaar de meest uiteenlopende cursussen georganiseerd, van volksdansen tot bloemschikken, van computerles ("jaren geleden met enorm grote computerkasten die het huis van Ank van der Laan werden binnen gesjouwd") tot I-Pad/tabletcursus onlangs, cursussen over kunstgeschiedenis, diverse talen, poppen maken, Hindelopen schilderen, naaien etc. Een keer per maand komen de dames bij elkaar in Immanuel waar lezingen over allerlei thema's gegeven worden.

Volksdansen was heel populair. Op de foto van links naar rechts: ?, mevrouw Weststeijn, mevrouw Kinkel, Marie Treuren en ?

Weet u meer namen? Geef ze s.v.p. even door aan Corry of Wil.

Het zijn niet alleen vrolijke onderwerpen waarmee de Vrouwen van Nu zich bezighouden. Het accent ligt op gezelligheid, geestelijke ontwikkeling, ontspanning en samenwerking, maar dat niet alleen. Wil: "Met elkaar dingen beleven en doen draagt m.i. mee aan het samen maatschappelijk betrokken zijn in de samenleving. Het is belangrijk om met elkaar te kunnen (na)praten, al is het op de markt, over komische zaken (daar heb je het dan nog jaren over) maar ook over serieuze onderwerpen."

Commissies

Voor het organiseren van de vele activiteiten waaraan de leden tegenwoordig kunnen deelnemen zijn er diverse commissies in Woubrugge actief, zoals de klaverjasclub, de Wel en Wee commissie, en de Op Stap groep die de gezamenlijke uitjes organiseert. Waar de vrouwen allemaal al geweest zijn? Te veel om op te noemen, maar aan de excursies naar Muziekgebouw ´t IJ en het Eye Filmmuseum, bezoek aan de Yakult fabriek in Almere, de Koninklijke Stallen in Den Haag, het Onderwijs en Medisch museum in Dordrecht, en de rondwandeling door de verdwenen Joodse buurt in Den Haag, denken de leden met veel plezier terug.

"In september gaan we voor de jaarlijkse fietstochtdag naar het eiland Tiengemeten", vult Corry aan, "Fietsen doen we 's zomers elke eerste woensdag van de maand. En er is altijd voor iedereen wat. Zo hebben we begin september ook weer een broodmaaltijd."

Iedere dag op stap

Vrouwen van nu manifesteren zich lokaal, provinciaal en landelijk en willen een actieve bijdrage leveren aan vrouwenrechten wereldwijd. De leden ontvangen niet alleen maandelijks een nieuwsbrief en een

maal per jaar een jaarboekje van hun eigen Woubrugse club. Ze worden met een landelijk ledenblad zesmaal per jaar ook op de hoogte gehouden van regionale en landelijke activiteiten waaraan alle leden kunnen deelnemen. En dat zijn er zoveel, dat je wel elke dag iets leuks kunt ondernemen. Corrie: "En al deze informatie vind je ook op de landelijke website waarop alle provincies en afdelingen vertegenwoordigd zijn: www.vrouwenvannu.nl" <

Ter gelegenheid van het 50-jarig jubileum maakten de leden onder leiding van Coby Helmers een bijzondere quilt van 418 aan elkaar genaaide zeshoekjes, omkaderd met de kleuren goudgeel en blauw uit de gemeentewapens van Woubrugge en Jacobswoude. Met allerlei herkenbare elementen, zoals de Vlietmolen, de N.H. Kerk en de oude dubbele klapburg, maar ook met de namen van alle vrouwen die de afgelopen vijftig jaar lid waren. Het idee voor het kleed werd geboren in Woodbridge, waar de Vrouwen van nu contact hadden met de Townswomens Guild. Foto's Hugo Tander

Jeugdige slachtoffers van het water in Hoogmade (1)

door Frans Witteman

De aanleiding voor dit artikel over dit droeve onderwerp is een voorbeeld van toeval. Het kwam op mijn pad. Een goede vriend vertelde enige jaren geleden over de verdrinking van zijn oudste broer, een broer die hij nooit had gekend. De naam van die broer bleef in de familie: er kwam een nieuwe broer met dezelfde naam. In die periode dook ik al regelmatig in de digitale archieven voor de samenstelling van het boekje over de Piestpolder.[1] *Daarbij kwam ik ook oude krantenberichten over (meestal) jeugdige drenkelingen in Hoogmade tegen. In dit artikel, te publiceren in twee delen, heb ik over dit onderwerp alles eens op een rij gezet.*

Toen ik een eerder concept van dit artikel van commentaar liet voorzien, werd ik erop gewezen dat de krant als enige bron onvoldoende was.[2] Immers in het verleden kwam niet alles naar buiten en/of in de krant. De communicatiemiddelen waren beperkter. De plaatselijke correspondent kon iets zijn ontgaan. Of familie en vrienden gaven geen ruchtbaarheid aan een droevige gebeurtenis als de verdrinking van een jong kind. Daarom besloot ik ook het Register van begraven van de Rooms-Katholieke Parochie voor de periode 1900 – 1963 te raadplegen.[3] Dat leidde tot twee resultaten: een bevestiging van de inhoud van alle krantenberichten over de jeugdige slachtoffers uit het concept én een aanvulling. Ook over die nieuwe gevallen bleken krantenberichten te zijn. Het is aannemelijk dat nu nagenoeg alle ongevallen van jeugdige slachteroffers van het water in de behandelde periode in Hoogmade in kaart zijn gebracht.[4]

De letterlijke tekst van de (gevonden) krantenberichten vanaf ca. 1900 tot 1976 zijn in dit artikel een op een opgenomen, dus inclusief schrijf-, type-, spellingsfouten, oude spellingswijzen, enz. Verder is een chronologische volgorde aangehouden.

De krantenberichten geven een beeld, meestal een journalistieke weergave van dramatische gebeurtenissen. Het waren meestal korte berichten, waarin het achterliggende omvangrijke leed van de betrokken familieleden, kennissen en dorpelingen niet of nauwelijks werd benoemd. Het was er, het is er en zal er nog lang zijn. Om dat te beseffen is, naast het geschiedkundige motief, dit artikel opgesteld. En verder om het grote belang van 'het leren en kunnen zwemmen' nog eens te onderstrepen. Reddingsbrigade Nederland stelt in dit verband: "Ook de afnemende zwemvaardigheid blijft in toenemende mate een bron van ongevallen. Steeds meer kinderen halen minder diploma's en doen minder zwemconditie op, waardoor de kans op een ongeval toeneemt. Reddingsbrigade Nederland heeft de preventie van waterongevallen als speerpunt van haar beleid en zal zich blijven inzetten om Nederland veilig van haar water te laten genieten."[5-6]

Een overzicht van jeugdige slachtoffers van het water in Hoogmade: 1900 - 1940

1906
Hoogmade
Gisternamiddag is het bijna driejarig dochtertje[7] van den landbouwer C. Zwetsloot in een onbewaakt oogenblik te water geraakt en jammerlijk verdronken.
Bron: Leidsch Dagblad, 8 mei 1906

1910
Gistermiddag, zo schrijft men ons, had te Hoog-

made een treurig ongeval plaats. Een viertal jongens, van 8 tot 9 jaren, waren in een bootje aan het varen. Op de Kromme Does viel een der jongens, een zoontje[8] van het hoofd der R.K. school aldaar, over boord, en is levenloos opgehaald. De mogelijkheid tot redding zou nog bestaan hebben, indien de overige jongens aan de overzijde van het water hulp hadden gevraagd, in plaats van naar huis te varen.
Bron: Leidsch Dagblad, 8 augustus 1910

Ongelukken
Een smartelijk verlies trof den heer H. Meijer, hoofd der R. K. School te Hoogmade. Met eenige kameraadjes was zijn 9-jarig zoontje Zondag aan het varen gegaan. De jongen had het ongeluk uit de boot te vallen en verdween direct in de diepte. Toen spoedig toegeschoten lieden hem ophaalden, waren de levensgeesten reeds geweken, zoodat de geneesheer slechts den dood kon constateeren.
Bron: De Tijd, 9 augustus 1910

1917
Hoogmade
Verdronken
Toen gisterenmiddag J.B. naar zijn werk voer, vond hij in het midden van den Does het lijkje drijven van het zoontje van den landbouwer A.C. Borst, dat op weg naar school ongemerkt te water was geraakt. Hoewel nog pogingen werden aangewend om de levensgeesten op te wekken, bleek het aardige zevenjarige ventje overleden.[9]
Bron: Leidsche Courant, 17 januari 1917

1923
Hoogmade. – Alhier is zondag in het water van den Hoogmadeschen polder drijvende gevonden het lijkje van het 2½-jarig zoontje van J. van L., dat sedert eenige dagen werd vermist.[10]
Bron: Leidsch Dagblad, 20 november 1923

1924
Te Hoogmade is Woensdag het 5-jarig zoontje van de wed. C.V. vlak bij de ouderlijke woning verdronken.[11]
Bron: Leidsch Dagblad, 16 mei 1924

Verdronken
De wed. V. te Hoogmade, die het vorige jaar op zoo'n ongelukkige wijze (door de hittegolf) haar echtgenoot verloor, werd weder door een nieuwe ramp getroffen, daar zij Dinsdagavond haar 5-jarig zoontje verdronken bij de stoep vond liggen. Terstond ingeroepen hulp kon niet meer baten.[12]
Bron: Nieuwe Tilburgsche Courant, 16 mei 1924

1925
Op 18 september 1925 verdronk in het water vlakbij het ouderlijk huis Gerardus Damianus de Vette, 5 jaar.[13]

Het zoontje van den landbouwer De Vette alhier geraakte in een onbewaakt oogenblik in de Rijpweteringervaart en verdronk.
Bron: Leidsch Dagblad, 25 september 1925

1928
Hoogmade - Verdronken
Gistermiddag geraakte in een onbewaakt oogenblik het 4-jarig dochtertje van Jac. v. V. te water. Toen de vader een klompje zag drijven, ging hij onmiddellijk zoeken; het kind werd spoedig gevonden. Hoewel er spoedig een geneesheer aanwezig was, mocht het niet gelukken de levensgeesten weer op te wekken.[14]
Bron: Leidsche Courant, 9 oktober 1928

1929
Verdronken
Vrijdag is te Hoogmade het driejarig zoontje van den heer v.G. in een onbewaakt oogenblik te water geraakt en verdronken.[15]
Bron: De Tijd, 6 juli 1929

Het kind van den heer van Goozen te Hoogmade geraakte al spelende te water. Ondanks alle hulpmiddelen mocht het niet gelukken de levensgeesten weer op te wekken.
Bron: Leidsch Dagblad, 8 juli 1929

1931
Hoogmade
Jongetje verdronken.

Het 6-jarig zoontje van den heer Th. Baak, dat volgens gewoonte nog al eens bij de buren op bezoek ging, is op een nog onbekende wijze achter den tuin in de sloot geraakt en daar later door zijn moeder gevonden. Dr. Loth, die juist in die omgeving was, heeft nog verschillende middelen aangewend, maar het mocht hem niet gelukken de levensgeesten op te wekken.
Bron: Leidsche Courant, 8 januari 1931

Uit de overlijdensadvertentie:
Heden overleed door een noodlottig ongeval onze Geliefd Zoontje HENDRIK in den jeugdigen leeftijd van 6 jaar. Uit aller naam TH. Baak, Joh. Baak-Hoogendorp en Kinderen. Eenige en algemeene kennisgeving. Hoogmade, 9-1-1931.
Bron: Leidsche Courant, 9 januari 1931

1933

Hoogmade

Noodlottig ongeluk

Door een noodlottig toeval verdronk j.l. Woensdagavond ongeveer 6 uur het vierjarig dochtertje van den heer J.P van Goozen.[16] Het kind dat kort tevoren met haar oudere zusje nog enige boodschappen had gedaan, keerde tegen kwart voor zes terug en was toen nog door haar ouders gezien. Toen de vader tegen zes uur langs het water kwam, zag hij een klompje liggen. Zonder echter iets te vermoeden ging hij naar huis doch miste daar zijn kind. Toen hij terugging naar het water kwam hij tot de ontstellende ontdekking dat het kind eenige meters van den wal in den Does lag. Pogingen om de levensgeesten op te wekken mochten niet baten.
Bron: Leidsche Courant, 10 maart 1933

1934

Op 14 juli 1934 verdronk Mattheus Mooren, 3 jaar oud. Zeer waarschijnlijk nabij het ouderlijk huis in de Juffrouwswetering.[17]

1935

Knaapje verdronken

Het zoontje[18] van den baggerman v.d. Pl. te Hoogmade, oud 6 jaar, geraakte in een onbewaakt oogenblik te water in een sloot achter de woning en verdronk jammerlijk.
Bron: Nieuwe Leidsche Courant, 29 april 1935

Het tweede deel van dit artikel leest u in de volgende Jacobsladder. <

1 Frans Witteman, De Piestpolder in Hoogmade, 2014.

2 Bron: https://www.erfgoedleiden.nl/collecties/kranten, in het bijzonder de Leidse dagbladen.

3 Bron: Streekarchief Rijnlands Midden, Hoogmade, Inventaris Rooms Katholieke Parochie, Toegangsnummer 121.2.02, nr. 5, Register van begraven 1900 – 1963.

4 Het zou kunnen dat er nog andere jeugdige slechtoffers zijn, waarover geen berichten in de geraadpleegde bronnen zijn opgenomen en/of niet door mij als zodanig zijn herkend.

5 Bron: https://www.reddingsbrigade.nl/nieuws/eindbalans-zomerseizoen-reddingsbrigade.

6 Minder zwemvaardigheid bij bijvoorbeeld arbeidsmigranten uit Oost-Europa en nieuwe Nederlanders.

7 Register van begraven 1900 – 1963: Wilhelmina Catharina

8 Register van begraven 1900 – 1963: Johannes Cornelis

9 Register van begraven 1900 – 1963: Henricus Gerardus

10 Register van begraven 1900 – 1963: Johannes Petrus van Leijden

11 Register van begraven 1900 – 1963: Henricus Verbij

12 In juli 1923 beleefde Nederland een hittegolf. Op 11 en 12 juli kwam de temperatuur in De Bildt boven de 34 graden. Er vielen tientallen doden in heel Nederland. In Hoogmade stierven op 13 juli 1923 Henricus Gijsbertus Verbij (38 jaar) en Piet van der Star (47 jaar). Mijn vader was toen 17 jaar oud en dekte in die periode het riet op een boerderij in de Doespolder. Na het middaguur kon hij niet meer van de hitte en werd met tegenzin naar huis gestuurd. Bronnen: Register van begraven 1900 – 1963 en Leidsch Dagblad, 14 juli 1923.

13 Register van begraven 1900 – 1963: in het register staat o nder meer de volgende Latijnse tekst:”……..in flumen prope domum paterman lapsus……”. “……in een rivier/water vlakbij het ouderlijk huis vallen …”

14 Register van begraven 1900 – 1963: Wilhelmina Maria. Zie ook Wyerings Erfgoet, Theo van der Poel, 2003, pagina 115 en 172. Willie van Wieringen verdronk op 8 oktober 1928 in de Does.

15 Register van begraven 1900 – 1963: Theodorus Johannes

16 Register van begraven 1900 – 1963: Helena Gerarda

17 Register van begraven 1900 – 1963 en het Leidsch Dagblad, 20 juli 1934.

18 Register van begraven 1900 – 1963: Gijsbertus Henricus

Cursus 'Genealogie voor beginners'

Wie is niet geïnteresseerd in zijn/haar eigen familie-stamboom?

Het leek de onze vereniging daarom interessant de mogelijkheden te bekijken voor het opzetten van een cursus 'Genealogie voor beginners'.
Het bestuur heeft hiervoor contact opgenomen met het Streekarchief Rijnlands Midden in Alphen aan den Rijn, dat dergelijke cursussen in eigen huis organiseert.
De reacties van eerdere deelnemers aan deze cursus zijn zeer positief.

Het voorstel is om 14, 21 en 28 juni 2016 een dergelijke cursus voor onze leden te organiseren.
Er zijn drie cursusavonden (van 19.30 uur tot 21.30 uur) in het oude Raadhuis in Alphen aan den Rijn.
Om iedereen tijdens de cursus goed te kunnen ondersteunen is het aantal deelnemers per cursus maximaal 12 personen.

De eerste avond bestaat uit twee delen. In het eerste deel krijgt u uitleg over primaire genealogische bronnen zoals burgerlijke stand akten en akten van de bevolkingsregisters. Er wordt ingegaan op de vraag hoe je begint met het opzetten van je eigen stamboom.
In het tweede deel van de avond gaat u onder begeleiding op enkele websites op zoek naar uw voorouders.

De tweede avond heeft eenzelfde opbouw.
Het eerste deel van de avond krijgt u uitleg over te raadplegen bronnen, zoals doop-, trouw- en begraafboeken, notariële archieven, kranten, etc.
Hierbij worden veel voorbeelden uit de praktijk gegeven. Tijdens het tweede deel van de avond kunt u weer zelf op zoek naar uw voorouders.
Medewerkers van het Streekarchief zijn hierbij met zijn tweeën aanwezig om u te begeleiden.
Tijdens de derde avond krijgt u een rondleiding door het archief. Het Streekarchief zal bijvoorbeeld enkele archiefstukken klaarleggen die van te voren aangevraagd zijn of waar familieleden uit de stamboom van een of enkele deelnemers in voorkomen. Ook kan u tijdens deze avond zelf aan de slag in de studiezaal.

Kosten
De totale kosten voor deze drie avonden zijn € 30,- per persoon (inclusief een rondleiding door het streekarchief in Alphen en een handleiding 'Genealogisch onderzoek in het Groene Hart').
Dit bedrag dient u na bevestiging van deelname aan de penningmeester van onze vereniging over te maken (detail informatie hierover krijgt u in de bevestiging van deelname).
Computer: U dient (indien beschikbaar) uw eigen laptop of i-Pad mee te nemen.
Vervoer: De drie avonden zullen in het Streekarchief in Alphen worden georganiseerd. Met elkaar meerijden naar Alphen aan den Rijn zal onderling geregeld worden.

Aanmelding
U kunt zich aanmelden tot 6 juni a.s.
via de secretaris van onze vereniging: Anneke Zwarst, e-mail adres: a.h.zwarst@ziggo.nl (De aanmeldingen worden genoteerd in volgorde van binnenkomst – u hoort van ons of u aan deze cursus kunt deelnemen).

NB: Indien het aantal aanmeldingen voor de cursus in juni meer dan 12 personen is, proberen wij na de vakantieperiode nog een cursus te organiseren.

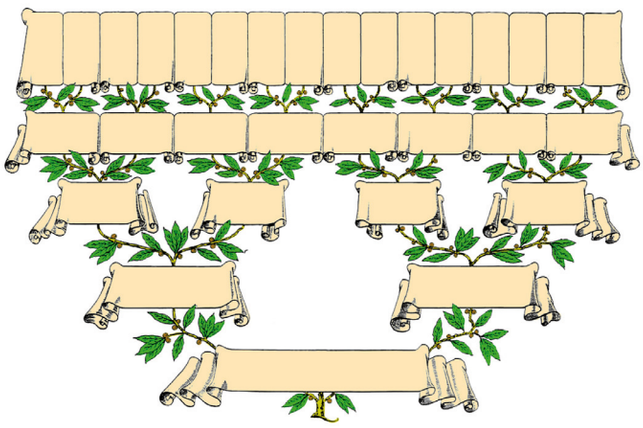

Schenking aan het museum O.C. van Hemessen

Op 22 januari 2016 overleed Aad van Mil. Hij woonde op Ofwegen 1a in Woubrugge, maar hij voelde zich meer verbonden met Hoogmade. Hij heeft zijn leven gewijd aan het vastleggen van de historie van dit dorp door middel van foto's, dia's, films, video- en geluidsopnamen.
Daarnaast pluisde hij vele kranten en tijdschriften uit en maakte een plakboek waarin hij de historie vastlegde van personen, vooral de pastoors van de R.K. Kerk Onze Lieve Vrouw Geboorte, maar ook van evenementen die in Hoogmade plaatsvonden. Aad van Mil was zeer begaan met Hoogmade en zijn inwoners, en heeft een grote verzameling gesprekken met dorpsbewoners vastgelegd op Cd's en op de band. Op deze manier wist hij de mens voor eeuwig vast te leggen en kunnen wij zo nu en dan genieten van het dialect dat vroeger in Hoogmade gesproken werd.

Aad van Mil heeft deze collectie zeer bewust geschonken aan de Stichting tot Behoud van het Cultureel Erfgoed Jacobswoude, wetende dat zijn verzameling daar in goede handen is en gearchiveerd zal worden, zodat volgende generaties gebruik kunnen maken van deze historische collectie die zoveel vertelt over de ontwikkelingen van het dorp aan de Does.
Het bestuur van de Stichting tot Behoud van het Cultureel Erfgoed Jacobswoude is zich ervan bewust dat het met deze collectie een waardevol bezit in handen heeft gekregen en is dankbaar voor deze schenking, die niet in waarde is uit te drukken. <

Nostalgische terugblik Woubrugge en Hoogmade

Rietje Meijer dook in haar archief en vond deze foto's met bijbehorende teksten

Koninginnedag Woubrugge 1986

Traditioneel werd het Wilhelmus gespeeld en gezongen op de voetbalvelden van VVW.
Op de foto zijn links dirigent Henk Meijer en rechts voorzitter Jip (Jilles) Bochove van Fanfarekorps Harmonie te zien. In het midden voorzitter Piet Groot en secretaris Ank van der Laan van Feestcommissie 1928.
De feestelijkheden begonnen de avond tevoren met een polderloop met driehonderd deelnemers. Startschot door Henk de Jeu van de IJsvereniging, die medeorganisator was. B&W kon geen acte de présence geven omdat op 29 april de nieuw Raad geïnstalleerd werd. Op Koninginnedag vertrok een grote kinderoptocht vanaf het gemeentehuis onder begeleiding van 'de muziek' naar de VVW voor de kinderspelen.
Voor de derde maal werd er een rommelmarkt georganiseerd. Voor de ouderen ouderwetse volksspelen zoals ringsteken te fiets, kruiwagenrace, zakslaan en skiloop.
De bingo-aanhangers, 65 in getal, kwamen 's morgens in De Wijk aan hun trekken en dit werd 's avonds herhaald met honderd aanwezigen in Immanuel. In Het Oude Raedthuys streden veertig bridgespelers om de Beatrix-bokaal en de jeugd was van harte welkom op het Oranjebal van Jeugdsociëteit Woodbridge in De Wijk.
Op initiatief van Feestcommissie 1928 was voor Bevrijdingsdag de vereniging Paard en Rijtuig met 28 aanspanningen naar Woubrugge getogen. Parcours voor het ringsteken: rondom de Christelijke Basisschool.
Bestuur Feestcommissie 1928: Piet Groot, Ank van der Laan, Dick Boersma, Fem Angenent, Yos Lotens, Tinie Molenaar, Joke Slangen en Marien de Witte.

Sportdag in Hoogmade

Vijfhonderd kinderen van de drie lagere scholen van de gemeente Woubrugge beleefden in 1985 een grandioze sportdag. Dat jaar viel de organisatie te beurt aan de R.K. school Ter Does te Hoogmade, onder leiding van de heer Jo van Ouwerkerk.

Op een voetbalveld van MMO leefden de schoolkinderen zich heerlijk uit met individuele en groepsspelletjes, zoals een speurtocht door Hoogmade, en stoepkrijten op het schoolplein met een videofilm van Brigadier Dog. Verder kwamen aan bod hockeyen, hoepelen, autobandenrace, schotsbalspel, zaklopen, ver- en hoogspringen, grote en kleine bal werpen, hindernisbaan en sprint over 60 en 80 meter.

Winnaars ochtendevenementen: Kathelijn Corporaal, Laurens Cramer, Simone van Schie, Jasper Zwarst, Tamara Corporaal, Rick van Schie, Katja Kershof, Berno van Leeuwen, Leonore de Wilde en Theo Kloen.

's Middags streden acht groepen van Esselijckerwoude, vijf van Ter Does en twaalf van de Christelijke Nationale school om de sportieve eer.

Winnaars: 'The A-team' van Esselyckerwoude, nr. 2: groep 5 van Ter Does, nr. 3: Groep D van Esselyckerwoude. De gedeelde vierde plaats was voor de groepen J en H van de Christelijke Nationale school en III van Ter Does.

De sportdag 1985 was door Ter Does perfect georganiseerd. Alle drie de deelnemende scholen hebben hun schouders eronder gezet, met hulp van talloze moeders van de leerlingen. Het eerste lustrum van de gecombineerde sportdag zal in 1986 gehouden worden in Woubrugge. Organisatie Christelijk Nationale school. <

Woubrugge toen en nu

In 1958 verhuisde bakker Maarten Overvliet zijn winkel van de Vierambachtsweg 69 naar Vierambachtsweg 2. De winkel kreeg de naam Banketbakkerij 't Centrum; het adres werd gewijzigd in Boddens Hosangweg 1. Het pand , dat in 1932 was gebouwd voor Bart Blom, werd in 2003 gesloopt. Er kwam een nieuw huis voor in de plaats. (foto Hugo Tander)